

Tháng M...i Đ...ng Tháp

Đ...ng đi Cao Lãnh - Đ...ng Tháp tháng m...i năm nay tuy không khó khăn và d...n xóc b...ng chuy...n tôi đi Tri Tôn – An Giang m...t mùa hè tr...c, nh...ng cũng m...t th...i gian không kém.

L...n...y, lên xe kho...ng m...i hai gi... khuya đ... k...p đ...n vùng đ...t Tri Tôn r...ng sáng, tr...c gi... tr... con t... t...p, d... bu...i khánh thành ngôi tr...ng ti...u h...c do các anh ch... b...n tôi * đã tài tr... xây đ...ng. Tôi ng... mình s... ng... đ...c ít nh...t m...t gi...c ng...n trên xe do quá m...t vì v...a t... Campuchia tr... l...i Sài Gòn, nh...ng m...c đêm khuya các b...n h...y còn hào h...ng nói c...i. M...i ng...i đ...u có chuy...n đ... k... và đùa nhau nên tôi nghe vui quá, h...t ng... . Đ...n khi xe t...i Tri Tôn, cách Sài Gòn 6 gi... xe h...i ch...y đêm, thì hai mi m...t th...t khó lòng hé m... . Tuy v...y, c...n bu...n ng... đã bay xa lúc xe vào sân tr...ng, d...ng tr...c các c...p m...t thao láo, tò mò mà v...n anh ánh v... gì s... s...t c...a đám tr... đã có m...t đ...y đ... , dù bu...i l... ch... b...t đ...u kho...ng m...t gi... sau. Có l...n... c...i đ...u ngày c...a chúng tôi hình nh... còn v...ng chút bóng t...i c...a đêm, nên không đ...c đáp l...i bao nhiêu.

Các anh ch... lúm xúm khuôn các thùng quà vào l...p h...c s...n vôi xanh da tr...i sáng m...i, r...i v...i vãi chia ra t...ng gói cho m...i h...c trò. Tôi ng...c nhiên th...y món quà mà hi...u tr...ng c...a tr...ng đã đ...t xin tr...c và cho là thi...t th...c nh...t cho gia đình m...i em là chi...c mừng r...ng - c... nhà s... đ...c cùng ng... trong mừng, tránh mu...i. Và mu...i... đây thì h...n là m...t bình đ...i hùng m...nh khi sông n...c c...n k... . Nhìn l...ng l...ng ra m...nh sân t...ng đ...i r...ng, n...ng tr...i v...a lên chi...u sáng nh...ng mái tóc đen nhánh, nh...ng khuôn m...t nh... nhít và cánh tay kh...ng khiu chuy...n d...ch l...ng qu...ng. M...t ch...m vào cái cây... gi...a ch...

to... m... t bóng râm h... t s... c khiêm nh... ng. Tôi th... c m... c h... i m... t cô giáo tr... chuy... n t... x... s... Hà Nam Ninh títt mù xa c... a cô vào đ... n mi... n nam cu... i n... c này, thì đ... c bi... t tr... ng đã c... tr... ng cây cho bóng mát nh... ng m... i cây này s... ng n... i trên n... n đ... t sét c... n. Trong khi đó, m... y đ... a bé da nâu h... n đ... t, ch... năm, sáu tu... i mà m... i sáng chân không hay dép cao-su v... t cánh đ... ng sình l... y ng... p ng... a trong mùa n... c l... n đ... đ... n tr... ng. Chúng t... các làng xa xôi, ph... i th... c đ... y b... n, năm gi... sáng đi h... c, có nh... ng tr... b... m... quá nghèo, b... a tr... a không có c... n... m xôi, n... m c... m đem theo nên nh... n đói. Các cô giáo khi có ti... n thì n... u thêm c... m cho chúng ăn, nh... ng nhìn căn chòi c... a ba b... n cô ... chung trong m... t góc sân, chìa ra b... r... ch, sàn g... g... n nh... ng... p trong đ... t vì chu... t đào, thì tôi cũng hi... u nh... ng l... n ... y ch... ng là bao. May thay, m... i đây tôi đ... c bi... t các anh ch... ... Đ... c đã xây cho các cô m... t căn phòng g... ch, ti... n nghi h... n.

N... i mi... n đ... t l... n l... n ng... i Miên ng... i Vi... t này, đám h... c trò nh... bé da càng s... m, tóc càng đen, chúng làm hình dáng nh... ng đ... a tr... g... c Vi... t tôi v... a th... y trên các con thuy... n cũ k... , d... p d... nh đ... ng trong Bi... n H... - Campuchia thêm ám ... nh. Câu h... i nh... th... ráng chỉ... u nh... p nhòa man mác đã l... n v... n trong tôi t... khi đ... n thăm n... i sinh s... ng c... a nh... ng ng... i tha h... ng ... y : Đây là nhà ? Đây có ph... i là nhà ?

Chuy... n xe đi và v... Sài Gòn - Tri Tôn đã đ... a tôi ngang qua nhi... u cây c... u tre hay g... tr... u tr... o mong manh, tuy nhiên th... nh tho... ng gi... a nh... ng đám đ... a n... c lao xao gió, trên dòng n... c l... c, đã xu... t hi... n bóng các thành c... u b... ng bê-tông mà màu s... n cũng tr... ng nh... áo đ... ng ph... c c... a lũ tr... đang b... c đ... n tr... ng hay v... a tan h... c. L... i ch... nh nh... ch... ng trình “xoá c... u kh... ”** c... a các anh ch... b... n thân quen, và th... y th... t xa r... i ni... m vui c... a ngày th... ... u khi đ... c t... thành ph... v... thôn quê. Th... i ... y, hai cánh tay tr... nh... dang ra chênh chao đ... gi... thẳng b... ng, nh... ng thích thú bi... t bao khi b... c trên m... y cây “c... u tre l... t l... o g... p gh... nh khó đi” nh... th... , không ý th... c đ... c tại n... n, hi... m nguy l... t sông nào có th... x... y ra.

Nhân dịp trở lại Đêng Tháp mùa thu này, tôi đã đến xem một trong các công trình xây dựng đang thực hiện, trước khi làm nhiệm vụ chính đã được phân công AVNES - Pháp giao phó với Việt Tin Đêng - huyện Cao Lãnh. Một chuyến đi cũng dài chừng kém vì xe không chạy đêm và con đường vào làng quê tuy không đẹp lắm, lắm lắm như là Tri Tôn như một thời trước. Người trên xe ai nấy đều có mong muốn có xe ba hay bốn bánh chạy ngược xuôi với mình. Tôi thì không muốn bốn lòng chuyến này nhiều quá, theo con đường ven sông phong cảnh yên ả. Bóng cây lung linh một màu, nhà cửa hay hàng quán hai bên như như cao thấp ra vào, các tên tôn sơn màu sắc câu quàng cáo chấp nghĩa là là mùa quê mùa, bầy gà tung túc trong sân, cây bưởi cây xoài trĩu quả cành trái, cùng đàn vịt bơi lội đường như theo nhau xuống bờ ruộng cày cấy... thật là bao nhiêu quyện một, thu tâm.

Chuyến thân thiết giữa tôi đi gặp Hội Liên Hiệp Phấn Nữ (HLHPN) xã Mỹ Long ngày trước giữa họ nên sự thuận lợi vì đường còn xa. Trước khi đến Mỹ Long, chúng tôi còn ghé vào ngôi nhà thờ xã Địch Hoà, huyện Lai Vung, tỉnh Địch Thập. Tôi nghe kể cha xưa nhà thờ tu viện trước và một được các vị vùng này. Đây là một người có công chăm lo không những cho giáo dân mà còn cho dân làng. Cha đã xin tài trợ và quyên góp khắp nơi được một số tiền để trùng tu nhà thờ, công việc đang tiến triển thì bỗng nhiên cây cối của xã bị sâu, thật là cha quyên góp như đình chùa, đến tiến xây dựng cho dân. Tuy thế, nhà thờ chỉ có 50% số tiền cần thiết nên anh bạn mà tôi được gần gũi quen biết - trước anh làm kỹ sư Pháp, nay về góp công và của vào chuyến "bên cứu khôi phục lại bê-tông" - đã phải ngừng ra một khoản lớn trong khi chờ đợi có người hảo tâm giúp phần tài trợ. Chúng tôi ra thăm, việc xây dựng đã xong - một chiếc cầu bê-tông, dài ba mươi chín thước, trông chắc chắn an toàn đẹp đẽ - dân làng đang thi công đổ xi-măng bãi đất hai bên chân cầu. Chặng còn lại hạn, chỉ nhìn cách làm việc hằng hái cũng dường như ra tầm quan trọng của cây cầu đối với đời sống người dân nông thôn.

C... u xã Đ... nh Hoà, huy... n Lai Vung, T... nh Đ... ng Tháp

T... Đ... nh Hoà tr... l... i M... Long không xa l... m, nh... ng ch... a đ... n n... i thì xe n... bánh nên bu... i h... n v... i các ch... trong HLHPN xã M... Long b... mu... n quá gi... . Cũng may các ch... và anh ch... t... ch U... Ban Nhân Dân (UBND) r... t kiên nh... n đ... i chúng tôi. Và dù đã tr... cho b... a c... m tr... a, c... hai bên đã có nh... ng gi... i thi... u cùng trao đ... i s... kh... i v... m... c đích chuy... n đi này c... a tôi – đ... i đi... n h... i AVNES.

Sau b... a ăn trong m... t quán nh... đ... i đi... n tr... s... UBND, tôi đã trình bày chi ti... t h... n v... i các ch... HLHPN và ch... ph... trách kh... i Văn Xã v... m... c đích và mô hình vi tín d... ng mà h... i AVNES mu... n th... c hi... n, đ... giúp cho ng... i dân nghèo các vùng sâu và xa t... i Vi... t Nam có th... t... l... c cánh sinh v... sau .

Gặp gỡ HLHPN xã Mỹ Long, huyện Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, 9 tháng 10, 2008

Các chị đã cho biết tình trạng sinh sống của dân cư : trên tổng số 2.448 hộ gia đình (11.378 dân) có khoảng 35% hộ phải sống trong hoàn cảnh cực kỳ khó khăn, thiếu lương thực và ăn buôn bán để sinh nhai. Thu nhập của hộ chỉ hai trăm ngàn đồng mỗi năm là bình thường của đồng bào VN miền Nam, cho một gia đình. Khi hay Mỹ Long là xã nghèo nhất trong huyện Cao Lãnh thì tôi chỉ nghĩ là đương nhiên. Ngồi trên xe vào đến nơi này tôi đã nhắc thầy nhà của hai bên xã Sài Gòn bé hơn, và trên cây trái cũng thà so với các làng xã khác, hay với Cái Bè nhiều và trái cây để cho người dân đi bán. Chúng tôi cũng trao đổi với các hoạt động kinh tế mà người dân vay vốn vì tính dân tộc ở đây có thể thấy rõ : nuôi heo, nuôi gia cầm, nuôi cá, trồng lúa, trồng trái cây, buôn bán tạp hoá : gạo, đồ ăn, đồ dùng. Anh chị trưởng UBND đã muốn tham gia nghiên cứu tình hình của người dân chúng ta không phải là người dân vì họ lo lắng không có “đầu ra”. Trồng lúa cần ruộng, thà của của mà dân nghèo không

dám mà thôi; còn trái cây lúi phúi nhieu vùn mủi có thể càn tranh với các chạ vạ giàu có.

Tổ quán còm bầy c ra, chúng tôi đi ngang ngôi trường tiểu học, nhà ngửa trổ mả c đờng phả c chạ y chạ i trên mả nh sả nờ ng rang khi n tôi chạ t nhạ lủ i mả t ngôi trường Tri Tôn đang xây dả , hai mùa hè trỏ c. Nhạ ba đả a con trai cạ tám, chín tuở i cong lỏ ng đờ y chạ c xe cút-kít chạ cát đả hỏ t sỏ ng vỏ , đả lỏ p sả n cho đả ỏ ng nỏ c, kỏ p ngày khai trường. Và nhạ bà cạ quỏ n khỏ n rỏ n đang thỏ i cỏ i nỏ u cỏ m trỏ a cho nhạ ng ngỏ i dân trong làng tình nguyỏ n ra công xây cạ t (vỏ t liỏ u đả do hỏ i cỏ a các anh chạ bỏ n tôi* tài trỏ). Ngỏ c ngỏ tôi, bà thỏ dài : làm suỏ t buỏ i mà đả đả cỏ m vô bỏ ng, bỏ a nào tui có tiỏ n mua gỏ o và đả ỏ n tui ỏ ng hỏ bỏ a nỏ y, xây trường thì cũng cho con cháu mỏ i ngỏ i ở đả mà cô !

Chạ chạ tỏ ch cho hay trỏ nhạ Mỏ Long không đi hỏ c đờ y đả vì cha mỏ nghèo nên phỏ i nhạ phỏ giúp. Tri Tôn, Mỏ Long cạ cuỏ i miỏ n Nam hay Lỏ Thuỏ nỏ m phỏ a bỏ c miỏ n Trung (Quỏ ng Bình) mà hôm nào tôi đả đả n phát quà cho các chạ Thanh Niên Xung Phong bỏ lỏ ng quên, đả u có nhạ ng ngôi trường mà sỏ hỏ c trò đỏ c hỏ n nhiên đả n lỏ p chỏ ng có là bao. Hoàn cỏ nh đả đành mà lỏ m khi còn do đả a lý. Khi mỏ i xuỏ ng xe, mỏ t chạ trong HLHPN đả “túm” ngay lỏ y anh bỏ n chuyên “xoá cỏ u khỏ ” cuỏ chúng tôi đả đả t vỏ n đả , nỏ u không muỏ n nói là “kẻ nài”. Chạ xin anh tìm phỏ ỏ ng tiỏ n giúp cho dân ỏ tuỏ t sả u trong đả t này có mỏ t cạ cỏ u dài, vì đờ y là mỏ t vùng bỏ chia cách vỏ i nỏ i có trường hỏ c bỏ ng mỏ t rỏ o sông quá rỏ ng. Do không thỏ xây cỏ u tre qua đỏ nên tỏ bỏ y lâu nay trỏ con không thỏ vỏ t sông đi hỏ c.

Tỏ m xong chuyỏ n vi tín đỏ ng, hỏ i HLHPN và chúng tôi nhỏ c đả n tình trường đả n bà Mỏ Long, nhieu chạ đả vỏ ỏ ng vào các căn bỏ nh phỏ nỏ , có thỏ do tỏ m gỏ i trong nguỏ n nỏ c bỏ ô nhieu m. Nỏ c sỏ ch tỏ i các vùng sả u xa này quỏ là mỏ i quan tâm rỏ t lỏ n. Tỏ i xã Đỏ nh Hoà, sỏ y sĩ cũng cùng mỏ t mỏ i lo khi nói chuyỏ n vỏ i anh bỏ n bác sĩ trong nhóm chúng tôi ở Sả gỏ n xuỏ ng. Nhieu cạ hỏ i vỏ nguyên nhạ đỏ c đả t ra, nỏ c sông đả đành nhạ ng còn nỏ c giỏ ng sao cũng cùng tình trường ? Nỏ c giỏ ng đả bỏ nhieu m nỏ c sông ?

Và nguyên do vì hoá chất sa thải hay do vì khuynh ?

Trước khi chia tay, tôi hỏi chị chị tch HLHPN về trình độ học vấn của dân trong xã và nhu cầu văn hoá của họ như ở Mố Long. Chị cho hay đã sơ biệt chế, có thể được sách, học lớp cấp mốt hay lên cấp hai, hiện thời HLHPN đã có một thời viên nh. Chị mong muốn được giúp đỡ có thêm sách cấp n thiét về y học thòng thc, phn và giáo dục gia đình, lch s, xã hội và dĩ nhiên cấp văn chng.

Trí đã chiu và đng còn xa, tôi nghĩ làm chm tr nhng anh chị bñ đã b công s cấp đa tôi đñ n tñ n nñ này nên đành tñ hñ n lñ n tñ i : Lñ n tñ i, mình sñ yêu cầu đñ c ti p xúc về dân trong xã, nhñt là về nhñng gia đình nñm trong chñng trình vì tín đng mà tôi hi vñng hñi AVNES sñ tiñn hành nhanh chóng.

Trên đng tr ra con lñ chính, bñt giác tiñng gà tre vang lên xao xác cùng mñt giñng u ñ thoñng lñi tñ chiñ c vñng mñc trên cái chñng p p, trñ c hiñn căn nhà mái lá. Tôi không kñp nhìn thñy con gà lñn ngññi đàn bà ru con. Nñng trña đã mñt, Mố Long đñn đñn lùì xa, mñ đi sau rñng tre cãnh bàng và mây trñi trñu nñng nhñ muñn đñ mñ a, nhñng nhñng vñn đñ cñ a dân trong làng xã ñy thì vñn rõ ràng, còn đó, và cñ trong tôi .

Mai Ninh

Tháng mười, 2008.

*Hội VIETHILFE, www.viethilfe.de

**Nhóm VK, <http://pontvk.org>